
IRAK'IN İŞGALİNİ ÖNLEYEBİLECEK DİPLOMAT: KİMYASAL SİLAH OLMADIĞINI HERKES BİLİYORDU

-

04.04.2018

BBC Türkçe (4 Nisan 2018)

Fernando Duarte

Jose Bustani, Irak'ın işgalinin her yıldönümünde hüzünleniyor.

Brezilyalı diplomat 15 yıl önce, kendi ifadeleriyle "bu anlamsız işgali ve korkunç sonuçlarını" önleme imkanı olduğunu düşünüyordu.

72 yaşındaki Bustani o dönemde, 1997'de kimyasal silahları tespit etme ve yok etme amacıyla kurulan hükümetler arası Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü'nün (OPCW) ilk başkanı olarak görev yapıyordu.

Bustani'nin görevdeki ikinci dönemi Mart 2002'de beklenmedik bir şekilde ABD öncülüğünde sona erdirildi.

ABD'nin Birleşmiş Milletler'e sunduğu teklif 7'ye karşı 48 oyla kabul edilince Bustani görevden alındı.

Oysa 11 ay önce oy birliğiyle ikinci dönemine seçilmişti.

Lobicilik

ABD hükümeti bu hamlenin "görevlerini iyi yürütemediği" ve "kutuplaştırıcı ve fikir ayrılıklarına sebep veren davranışlar sergilemesi" nedeniyle geldiğini açıklasa da George W. Bush yönetimi Brezilyalı diplomatın Irak'ı Kimyasal Silahlar Sözleşmesi'ne dahil etme ve kitle imha silahları uzmanlarının Irak'a giderek denetim yapmasını sağlamaya yönelik çabalarına belirgin şekilde itiraz ediyordu.

Eğer Bustani'nin çabaları sonuç verseydi Saddam Hüseyin ülkesindeki kitle imha silahları hakkında bilgi vermek, stoklarını denetletmek ve tespit edilen silahları da yok etmek zorunda kalacaktı.

BBC'ye konuşan Bustani, "Irak da Libya da anlaşmaya katılmaya karar verdi ve denetim Kasım 2002'de gerçekleşebilirdi" diyor ve ekliyor:

"Ama Amerikalılar öfkeliydi. Eğer OPCW denetçileri Irak'a girebilseydi kimyasal silah bulamayacaklardı ve işgalin gerekçesi zayıflayacaktı.

"Amerikalılar Irak'ı işgal etmek istiyordu ve bu denetim onların çıkarlarına ters düşüyordu."

Hem ABD hem de İngiltere hükümetleri Saddam rejimini kitle imha silahları depolamakla suçluyordu.

İşgalin ardından Atlantik okyanusunun iki yakasındaki soruşturmalarda da bu iddianın temelsiz olduğu ortaya çıktı.

Tarih haklı çıkardı

Bu şekilde görevden alınan ilk uluslararası örgüt yöneticisi olan Bustani, haksız yere işten çıkarıldığı gerekçesiyle Uluslararası Çalışma Örgütü'ne (ILO) başvurmuş ve Temmuz 2003'te haklı bulunmuştu.

Fakat o tarihte Irak çoktan işgal edilmişti.

Hatta iki ay önce George Bush, o ünlü "görev tamamlandı" konuşmasıyla Irak'taki büyük askeri operasyonlarının tamamlandığını açıklamıştı. Bu açıklama, sonrasında başlayan isyan ve bugün hâlâ Orta Doğu'yu etkileyen iç savaş nedeniyle uzun süre boyunca ABD hükümetini zor durumda bırakmıştı.

Bustani "Evet tarih beni haklı çıkardı. Her şey çok farklı olabilirdi ve işgal olmasaydı bugün IŞİD olmayabilirdi" diyor ve ekliyor:

"Hala öfkeliyim, çünkü bütün bunları engellemek için bir şeyler yapabilirdim."

Brezilyalı diplomat ILO kararının ardından tazminata hak kazandı fakat kazandığı tazminatı örgüte geri bağışladı.

Bustani, o dönem kaçan fırsatın üzerinden geleceğe dair de uyarılarda bulunuyor:

"Kimyasal Silahlar Sözleşmesi'nin güzel yanı tüm ülkeler için geçerli olmasıydı. Örneğin nükleer silahlara dair sözleşme ülkelerin onları yok etmesini sağlamıyor.

"İnsanların bu yaşananlardan ders çıkarmasını umuyorum. Umarım uluslararası kurumlar bağımsız bir şekilde çalışabilir."

Yüzleşme

Bustani bu yıl biraz daha huzursuz. Çünkü işgalin 15. yıldönümünden hemen sonra ABD'nin eski BM büyükelçisi John Bolton'ın ABD hükümetine geri döneceği açıklandı.

"Bolton benim kovulmamda önemli bir yere sahip. Bir keresinde ofisime gelip 'ya istifa edersin ya sonuçlarına katlanırsın' dedi. Ayrıca çocuklarımın ABD'de okuduğundan bahsetti. Geri adım atmadım ve bunun üzerine beni görevden almak için harekete geçtiler" diyor Bustani.

Aralık 2013'te OPCW Nobel Barış Ödülü'nü aldığında Bolton Bustani'nin sözlerinin gerçeği yansıtmadığını söylemiş, New York Times'a Bustani'nin yetersiz olduğu için görevden alındığını belirtmişti.

The Times gazetesi ise ABD'li diplomatlara dayanarak Bolton'ın Bustani'ye karşı yürüttüğü lobi faaliyetleri arasında onu ABD ve diğer üye devletlere danışmadan "rahatsız edici ve kötü niyetli davranışlarda bulunmakla" suçladı.

İngiltere ve Fransa'da da Brezilya büyükelçiliği yaptıktan sonra 2015'te emekli olan Bustani, taraflardan hiçbir resmi özür almadığını, OPCW'nin Nobel Ödülü kazandığında da kendisinin anılmadığını söylüyor:

"Bana bütün eski çalışanların bir teşekkür mektubu aldığı söylenmişti. Fakat bundan kaynaklanan üzüntüm, bütün bu vahşeti engelleme imkanının elimizden alınmasından kaynaklanan üzüntümün yanında bir hiç."

<http://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43627440>

Kaynak/Source: